MENTER IAITH
BRO MORGANNWG

HYRWYDDO'R
GYMRAEG YM MRO MORGANNWG

PROMOTING THE WELSH LANGUAGE
IN THE VALE OF GLAMORGAN

MENTER BRO MORGANNWG
ADRODDIAD BLYNYDDOL 2014

VALE of GLAMORGAN
BRO MORGANNWG

Cyngor Celfyddydau Cymru
Arts Council of Wales

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Rhagair gan y Cadeirydd

Croeso i adroddiad blynyddol cyntaf Menter Iaith Bro Morgannwg. Mae bron i flwyddyn a hanner bellach ers i griw gwrdd i drafod sefydlu menter iaith newydd yn y Fro, ar ôl i Fenter Caerdydd dderbyn cyllid gan Lywodraeth Cymru i wneud hynny.

Un o'r camau pwysicaf wrth ddechrau menter iaith o'r newydd yw i sefydlu seilwaith gadarn a Phwyllgor Rheoli cryf. Mae gan Fenter Bro Morgannwg dros 17 o aelodau i'w Bwrdd Rheoli, ac mae bob un o'r aelodau yn awyddus i gyfrannu tuag at gynyddu proffil a'r defnydd o'r Gymraeg yn Y Fro.

Yn ystod y flwyddyn gyntaf heriol yma, rwy'n falch i adrodd yn ôl bod yna nifer o gamau positif wedi eu cymryd er mwyn datblygu gweithgareddau cyfrwng Cymraeg yn y Fro. Diolch yn fawr i Lywodraeth Cymru, Cronfa'r Loteri Fawr a Chyngor Celfyddydau Cymru am ariannu gweithgareddau a phrosiectau newydd fydd yn cyfrannu tuag at ddatblygu'r Gymraeg ar lefel gymunedol ym Mro Morgannwg. Cydnabyddir hefyd bod staff Menter Bro Morgannwg, Cynghorwyr y Sir ac Uwch Swyddogion y Cyngor wedi cwrdd yn gyson yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, er mwyn trafod buddsoddiad i'r Gymraeg.

I gloi, hoffwn gymryd y cyfle i ddiolch i Ffion Rhisiart a Sian Lewis am eu gwaith diflino. Bydd eu holl waith, dwi'n siwr, yn dwyn ffrwyth yn 2015!

Gwenllian Grigg
Cadeirydd, Menter Bro Morgannwg

Cefndir y Fenter

Yn dilyn penderfyniad Llywodraeth Cymru i ddiddymu Menter y Fro yn Ionawr 2013, sicrhaodd Menter Caerdydd tendor i ddatblygu ac arwain prosiect yn ymwneud â'r Gymraeg ym Mro Morgannwg. Derbyniodd Menter Caerdydd swm o £30,000 gan Lywodraeth Cymru i ddechrau ar y gwaith o gyd-weithio â phartneriaid lleol yn ogystal â'r awdurdod lleol, a chodi proffil a defnydd yr iaith Gymraeg ym Mro Morgannwg. Sefydlwyd Menter Bro Morgannwg yn sgil hynny felly, ac mae gan y Fenter ddau aelod o staff ar hyn o bryd.

Ym mis Gorffennaf 2013, cynhalion ni Asesiad Anghenion er mwyn darganfod pa gyfleoedd cymdeithasol oedd ar gynnig trwy gyfrwng y Gymraeg ym Mro Morgannwg, a mesur y galw am weithgareddau pellach. Derbyniwyd 532 o ymatebion dros gyfnod o lai na thair wythnos, ac fe roedd yr adborth a gasglwyd o'r holiadur hwnnw yn dangos yn glir bod gwendid yn y ddarpariaeth gymdeithasol cyfrwng Cymraeg ar gynnig ym Mro Morgannwg ar hyn o bryd, a bod galw cryf am fwy o wasanaethau a gweithgareddau Cymraeg yn y Sir. Atebodd 88.7% yr hoffen nhw weld cynnydd yn y ddarpariaeth Gymraeg sydd ar gynnig ym Mro Morgannwg.

Swyddogion

Siân Lewis	Prif Swyddog
Ffion Rhisiart	Swyddog Datblygu

Incwm

Rydym wedi gweld cynnydd o 91.50% yn incwm y Fenter dros y flwyddyn ddiwethaf. Rydym wedi derbyn grant o £30,000 eto gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2014-15, ac mae gweddill ein cyllideb yn dod o geisio am grantiau allanol. Mae'r grantiau yma ar gyfer sefydlu a chyd-lynu prosiectau fel Gigs Bach y Fro, Gweithgareddau Teulu a Gwasanaeth Gofal Gwyliau Cymraeg.

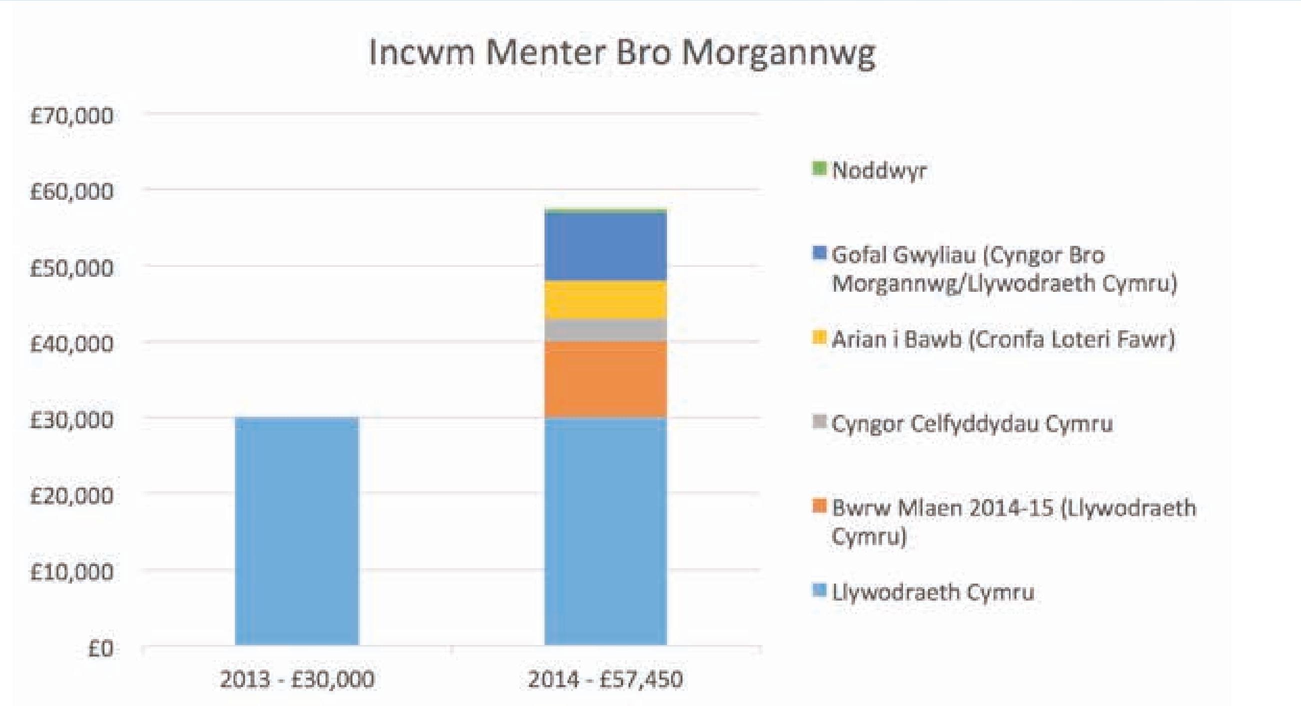

Partneriaeth Newydd Rhwng y Gem a Menter Bro Morgannwg

Derbyniwyd y rhan olaf o grant Bwrw Mlaen 2014-15 er mwyn mynd ati i ddatblygu'r elfen o hyrwyddo a chodi ymwybyddiaeth o'r Gymraeg ar draws y Sir drwy rwydweithiau digidol a phrint, gan sicrhau bod cynnwys Cymraeg yn cael lle teilwng yn y wasg lleol. Y Glamorgan Gem yw papur cymunedol mwyaf Bro Morgannwg, gyda 46,000 o gopïau o'r papur yn cael eu dosbarthu i gartrefi, gweithleoedd a mannau cyhoeddus ar draws y Sir yn wythnosol, a chopi electronig hefyd ar gael i'w ddarllen ar ei gwefan.

Mae'r Fenter yn falch iawn i ddatblygu partneriaeth o'r newydd gyda'r Glamorgan Gem, ac fe fyddwn yn cydlynu a'n cyhoeddi tudalen Gymraeg yn y papur ar ddydd Iau cyntaf pob mis, gan ddechrau ar Ionawr 8fed 2015.

HIGH RESOLUTION BANNER IMAGE NEEDED....

Angharad

Angharad.

WEL, dyna ni am flwyddyn arall: ar ôl yr holl brysurdeb, y prynu, y lapio, yr addurno, y cyngherddau, y coginio a – phew! – o'r diwedd – yr ymlacio – bellach mae'r cyfan ar ben ac mae'n flwyddyn newydd eto.

Gigs Bach Y Fro

CAFWYD noson lwyddiannus tu hwnt yn lansiad 'Gigs Bach y Fro' ddiwedd mis Hydref, gyda gig yng nghwmni Al Lewis a Kizzy Crawford.

MYFYRIWR O'R BONTFAEN YN LLYWYDD AR YR URDD

LLONGYFARCHIADAU mawr i Rhun Dafydd sydd newydd ddechrau ar ei dymor fel Llywydd Urdd Gobaith Cymru.

Ysgol Gyfun Y Bontfaen

E-chlysur

MAE Menter Bro Morgannwg yn darparu gwasanaeth e-bost sy'n hyrwyddo gweithgareddau a digwyddiadau cymdeithasol trwy gyfrwng y Gymraeg i blant, pobl ifanc ac oedolion ym Mro Morgannwg – ee. gigs, gweithgareddau i'r teulu, gwersi nofio i blant, cyrsiau hamdden i oedolion...

Cymdeithas Cymrodorion Y Barri

Cefndir

Dathlu 150 Mlwyddiant y Wladfa Gymreig

Cysylltu

Noson Gomedi

Twitter: @MIBroMorgannwg • Facebook: Menter Bro Morgannwg
Ebost: ffion@menterbromorgannwg • Ffôn: (029) 20689888 • www.menterbromorgannwg.org

Sefydlu Pwyllgor Rheoli a Fforwm Iaith

Yn ystod ein blwyddyn cychwynnol, rydym ni wedi sefydlu a'n arwain Fforwm Iaith Gymraeg Bro Morgannwg, er mwyn dod â mudiadau a chymdeithasau sy'n gweithredu drwy'r iaith Gymraeg ym Mro Morgannwg at ei gilydd; i adrodd nôl am eu maes gwaith, rhannu syniadau am arfer da ac ystyried cyfleoedd i gyd-weithio. Mae Fforwm Iaith Bro Morgannwg yn cynnwys cynrychiolwyr o Urdd Gobaith Cymru, Merched y Wawr, Coleg Caerdydd a'r Fro, WEA, Mudiad Meithrin, Canolfan Cymraeg i Oedolion Caerdydd a'r Fro, Cyd-lynydd Cymraeg i Oedolion Cyngor Bro Morgannwg, Ysgolion y Sir a Chynrychiolwyr o Gymdeithasau'r Fro.

Ffurfiwyd hefyd Bwyllgor Rheoli o fewn y 18 mis diwethaf, sy'n cynnwys 17 o aelodau erbyn hyn, a 6 ohonynt yn Gyfarwyddwyr y Cwmni. Rôl y Pwyllgor Rheoli ydy sicrhau fod swyddogion cyflogedig y Fenter yn cyflawni eu gwaith dyddiol, cynnig cyngor a chefnogaeth i swyddogion y Fenter a sicrhau fod Menter Bro Morgannwg yn atebol am yr holl wariant cyhoeddus trwy gymeradwyo a goruchwylio gweithdrefnau rheoli cyllid. Mae Pwyllgor Rheoli Menter Bro Morgannwg yn cwrdd 6 gwaith y flwyddyn i drafod datblygiadau'r Fenter.

Sefydlu Gwefan + Rhwydweithiau Cymdeithasol

Lansiwyd gwefan newydd y Fenter ym mis Gorffennaf 2014 (menterbromorgannwg.org). Mae'r wefan yn cynnwys gwybodaeth am gefndir a gwaith y Fenter, yn ogystal â manylion am ddigwyddiadau a mudiadau Cymraeg eraill ym Mro Morgannwg. Rydym hefyd wedi sefydlu presenoldeb ar y rhwydweithiau cymdeithasol – mae gyda ni dros 450 o ddilynwyr ar Twitter a Facebook erbyn hyn, ac mae'r rhain yn gyfryngau pwysig ac effeithiol i hyrwyddo, rhannu lluniau a newyddion diweddaraf y Fenter.

Gigs Bach Y Fro

Rydym wedi derbyn grant Datblygu Cynulleidfaoedd o £3,000 gan Gyngor Celfyddydau Cymru i gydlynu cyfres o 6 o ddigwyddiadau celfyddydol a chymdeithasol Cymraeg ym Mro Morgannwg. Mae'r rhaglen sydd ar y gweill yn cynnwys amrywiaeth o gigs, noson gomedi a nosweithiau llenyddol, bydd yn cael eu cynnal ym Mhenarth, Y Barri a'r Bontfaen yn eu tro.

Meddai llefarydd ar ran Cyngor Celfyddydau Cymru:

"Rydym yn falch iawn i gefnogi'r prosiect hwn. Fe fydd yr arian yma'n caniatau i Fenter Bro Morgannwg adeiladu ar y gwaith maent eisioes yn ei gwneud; i ddeall mwy am yr hyn y mae pobl yn dymuno cael, ac o ganlyniad yn eu galluogi i greu rhaglen amrywiol sydd yn gweddu disgwyliadau'r gymuned."

Cafwyd noson lwyddiannus tu hwnt yn lansiad Gigs Bach y Fro ddiwedd mis Hydref, gyda gig ym Mhenarth yng nghwmni Al Lewis a Kizzy Crawford. Roedd y Windsor Arms yn orlawn, gyda 90 wedi mynychu, a'r tocynnau i gyd wedi'u gwerthu o flaen llaw. Rydym yn falch iawn bod y prosiect wedi dechrau mor addawol, gyda thrigolion y Sir mor awyddus i weld digwyddiadau celfyddydol cyson yn cael eu trefnu'n lleol, ac fe adeiladwn ar hynny yn 2015 a thu hwnt.

Mae'r Fenter yn gweithio mewn partneriaeth â Chlwb Ifor Bach i gydlynu rhaglen Gigs Bach y Fro, a hoffwn hefyd gydnabod cefnogaeth BOOM Pictures Cymru, Cyngor Tref y Barri, Cyngor Tref Penarth, Cyngor Tref Y Bontfaen a Llanfleiddian a Chyngor Cymuned Dinas Powys.

Bwrw Mlaen 2014-15

Llwyddwyd i dderbyn £10,000 o gronfa Bwrw Mlaen 2014-15 Llywodraeth Cymru, a hynny i gefnogi sefydlu Gigs Bach y Fro yn ei blwyddyn cyntaf yn ogystal â datblygu'r elfen o hyrwyddo a chodi ymwybyddiaeth o'r Gymraeg ar draws y Sir drwy rwydweithiau digidol a phrint.

Mae'r cyllid ychwanegol yma wedi ein galluogi i ehangu arlwy Gigs Bach Y Fro yn 2014-15, a'n golygu ein bod am gynnal mwy o nosweithiau yn ystod y flwyddyn i ddod. Byddwn yn cyd-weithio gyda Cwpwrdd Nansi i roi llwyfan i gerddoriaeth werin Gymraeg yn Y Fro, a'n cynnal cyfres o ddigwyddiadau ieuenctid er mwyn rhoi cyfleoedd i ddisgyblion Chweched Dosbarth a phobl ifanc y Sir i ymwneud â'r Gymraeg y tu allan i oriau ysgol.

Mae mwy o wybodaeth am y prosiectau hyrwyddo a marchnata i'w cael yn yr adrannau isod.

E-chlysur

Fel rhan o'n prosiect Bwrw Mlaen 2014-15, rydym wedi penodi swyddog fydd yn gweithio yn achlysurol ar ran y Fenter er mwyn cynyddu aelodaeth yr e-chlysur. Mae'r gwasanaeth eisoes wedi ei lansio, gyda bron i 500 o bobl yn derbyn gwybodaeth cyson trwy ebost am ddigwyddiadau Cymraeg ym Mro Morgannwg. Mae'r e-chlysur yn ffynhonnell wych o hyrwyddo gweithgareddau Cymraeg ym Mro Morgannwg, a hynny yn rhad ac am ddim, felly rydym yn awyddus i'w ddatblygu ymhellach dros y misoedd nesaf. Fe fydd y swyddog yn ymweld â gweithleoedd, mudiadau, grwpiau diddordeb, cylchoedd meithrin ac ysgolion, a'r targed yn ystod yr ymgyrch hon bydd i gynyddu'r basddata i dros 1,000 o bobl.

Gofal Gwyliau Cyfrwng Cymraeg

Yn ystod 2014, rydym wedi cwrdd gyda Chydlynydd Partneriaeth Plant Cyngor Bro Morgannwg er mwyn edrych ar y posibiliadau o sefydlu gwasanaeth gofal gwyliau Cymraeg rheolaidd ym Mro Morgannwg. Yn dilyn cyflwyno Cynllun Busnes a Ffurflen Gais, cafwyd cadarnhad ym mis Rhagfyr 2014 ein bod wedi llwyddo i dderbyn cyllid o £9,000 tuag at sefydlu darpariaeth gofal o fis Chwefror 2015 ymlaen.

Byddwn yn darparu cynllun gofal yn Ysgol Nant Talwg yn ystod pob gwyliau ysgol (ag eithrio'r Nadolig), o ddydd Llun i ddydd Gwener, 8.30am-5.30pm. Bydd y ddarpariaeth ar gael i bob plentyn sy'n derbyn addysg cynradd Cymraeg yn y Fro. Bydd hwn yn wasanaeth allweddol o bwysig i rieni sydd yn gorfod parhau i weithio yn ystod cyfnodau o wyliau ysgol, a gyda dros 90% o ddisgyblion ysgolion Cymraeg y Sir yn dod o gartrefi di-Gymraeg, bydd hefyd yn cynnig cyfleoedd hollbwysig i'r plant i barhau i ddefnyddio ac ymarfer eu Cymraeg y tu allan i dymor yr ysgol.

Byddwn yn edrych i gyflogi oddeutu 3 o staff a denu gwirfoddolwyr i gynorthwyo gyda'r gwasanaeth.

Cyllid i Ariannu Gwasanaethau Teulu ym Mro Morgannwg

Rydym wedi sicrhau grant o £5,000 o gronfa Arian i Bawb y Loteri Fawr, er mwyn dechrau datblygu rhaglen o wasanaethau i blant oed meithrin a'u teuluoedd ym Mro Morgannwg. Gyda'r twf mewn addysg Gymraeg a welwyd yn Y Fro yn ddiweddar, a 29.39% o blant 3-15 oed y Sir yn siaradwyr Cymraeg yn ôl Cyfrifiad 2011, mae'r galw yno am gynyddu'r ddarpariaeth ac mae'n hollbwysig bod plant, pobl ifanc ac oedolion yn cael y cyfle i gymdeithasu fel teulu drwy'r iaith Gymraeg.

Bydd y gweithgareddau fydd yn cael eu trefnu fel rhan o'r prosiect hwn yn amrywio o gyrsiau wythnosol i blant oed meithrin i ddigwyddiadau hwyliog i'r teulu cyfan, gan gynnwys gwersi nofio wythnosol i fabanod a phlant ifanc, clwb rygbi a gymnasteg wythnosol i blant 3 oed+, a sesiynau chwarae a chelf a chrefft yn ystod gwyliau ysgol. Byddwn yn gweithio mewn partneriaeth ag Adran Chwaraeon yr Urdd i gydlynu'r rhaglen, ac fe fydd y gweithgareddau yn dechrau ym mis Mawrth 2015.

Cyngor Bro Morgannwg a Menter Bro Morgannwg

Un o'r targedau rydym wedi ei dderbyn oddi wrth Llywodraeth Cymru ydyw i ddechrau trafodaethau gyda Chyngor Bro Morgannwg ynghylch cyd-weithio ar wahanol brosiectau ac i sicrhau unrhyw arian cyfatebol posibl oddi wrth yr awdurdod lleol. Dros y flwyddyn ddiwethaf rydym wedi mynychu nifer o gyfarfodydd gyda chynrychiolwyr o'r Cyngor er mwyn trafod hyn ymhellach, gyda'r nod o gryfhau safle'r Gymraeg o fewn y Sir.

Rydym wedi mynychu cyfarfodydd Fforwm a chyfrannu at y broses o ddrafftio y WESP 2014-17 – sef dogfen strategaethol sy'n trafod a'n cynllunio y defnydd o'r Gymraeg mewn Addysg (Welsh in Education Strategic Plan).

Cafwydd cyfarfod gyda'r Cynghorydd Christopher Elmore ac Uwch Swyddogion y Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn, a daethpwyd i'r casgliad yn y cyfarfod hwnnw mai'r cam nesaf ymlaen byddai i edrych ar ail-ddyrannu cyllidebau o fewn rhai adrannau allweddol penodol (gan gynnwys Hamdden, Chwarae a Digwyddiadau), er mwyn sicrhau bod dyraniad teg o'r cyllidebau yma yn cael eu penodi i ddatblygu gwasanaethau Cymraeg.

Yn deillio o'r cyfarfod gyda'r Cynghorydd Christopher Elmore, rydym wedi cytuno i gwrdd yn chwarterol gyda'r Cynghorydd ac Uwch Swyddogion er mwyn sicrhau trafodaethau cyson ynghylch cyfraniad Cyngor Bro Morgannwg tuag at ddarparu gwasanaethau a gweithgareddau Cymraeg.

Dyma'r tro cyntaf i Gyngor Bro Morgannwg gytuno i gwrdd yn rheolaidd gyda phartneriaid i drafod y Gymraeg. Mae hwn yn gam positif ymlaen ac edrychwn ymlaen i ddatblygu ein partneriaeth â Chyngor Bro Morgannwg ymhellach yn 2015.

Menter Bro Morgannwg, 42 Lambourne Crescent, Parc Busnes Caerdydd, Llanisien, Caerdydd CF14 5GG
Cwmni Cyfyngedig drwy warant 8867706